

נשיא האקדמיה הפרופסור יורטנר, פרופ' אורבך, חברי מועצת האקדמיה, נשיאי אוניברסיטאות, מלומדיי, קהל נכבד.

כבר נאמר במקורותינו "ותשאל לך חכמה ומדע" - שהרי חקר תבונות אנוש וחכמת הבריאה הם מאבני היסוד ותשתית תרבותנו של עם הספר.

איני יכול להעלות בדעתי אירוע הולם יותר מטעם האקדמיה מאשר לקיים את מפעל ההרצאות לציון ארבעים שנה לעצמאותנו.

מאז הכריז איש הרוח וההגות, הפרופסור מרטין בובר ז"ל, על הקמת האקדמיה חלפו פחות משלושה עשורים. היום קשה לתאר את פני המדע, החינוך והתרבות בארץ בלעדי מוסד זה.

האקדמיה לא התקפדה בתוך עצמה ואף לא התנשאה במגדלי שן - נהפך הוא. בפעילותה הן בקרב קהילת המדע ומוסדות ההשכלה הגבוהה, והן במפעלים לציבור הרחב, תרמה להאדרת שם ומוניטין המדע בארץ ובעולם כולו. האקדמיה הצליחה לנווט עצמה בשביל הזהב בין מדע טהור למדע שימושי ויישומי בחיי היום-יום.

שילוב מעניין והכרחי זה בא לידי ביטוי בהרכב סידרת ההרצאות הנפתחת כאן הערב. סידרה זו תעסוק בנושאים הקשורים לקיומנו הפיסי לצד חקר תופעות המגבשות אותנו כחברה נאורה ומתקנת, נושאים כחוק ומשפט ודיונים בערכי הציונות בתמורות העתים, לצד הרצאות במדעים המדויקים.

הרצאות הפתיחה הערב שתינשא על ידי ידידי הפרופסור אורבך מוקדשת לשאלת הלכה ומדינה. נושא זה מעסיק ומלווה את מדינתנו מאז ימיה הראשונים בוויכוחים ומאבקים רעיוניים. עיון בספרו של הדי"ר זרח ורהפטיג "חוקה לישראל, דת ומדינה" חושף יותר מטפח ההתחבטות ביחס לזיקה שבין השתיים: דת ומדינה. אבי זצ"ל בכהנו כרבה הראשי של המדינה העמיק חקור ודרוש בהיבטים המיוחדים של מירקם היחסים בין דת ומדינה. זאת תוך מאמץ לקירוב הלבבות ועידוד מתמיד של המתונים שבשני המחנות, הדתי והחילוני. במאמר מוסגר, יורשה לי לציון שממש בימים הקרובים עומדים לצאת לאור מחקריו ותשובותיו של אבי המנוח בענייני חוקה על-פי ההלכה למדינה יהודית.

דווקא בימים אלה, בהם אנו עדים לתופעות והתבטאויות של קטאות וקיצוניות, אני רואה משנה חשיבות בהשקעת כל המשאבים והמאמצים להכחיית המתח והניגודים שבין דתיים לחילונים - תוך עידוד המתונים החפצים בחיזוק גשר של הבנה והתדברות, שהרי נאמר על תורתנו ש"דרכיה דרכי-נעים". שמחתי להיווכח כי הדיון של האקדמיה יכלול פרקים חשובים על הציונות. דומני, שיותר להדגיש במעמד מכובד זה, המסמל את הייחוד בחברה שלנו ואת הפסגה שאליה חייב הנוער שלנו לשאוף, את החשיבות של התייחסות מחודשת מטעם רובדי העם לתורת הציונות. דומני כי יש מקום להיערכות מחדש מבחינת התייחסות לציונות, לשורשיה ולמגמותיה. מה שהיה מובן מאליו במשך השנים, שעה שנאבקנו על החלום הציוני, הוא בסימן שאלה בחלקים מסוימים של החברה במדינה הציונית והיהודית. זה אומר דרשני. לא רק במוסד הרם הזה כי אם בכל חלקי החברה שלנו.

רבותיי, אם בשלהי המאה הנוכחית אין להעלות על הדעת חברה תעשייתית מודרנית מתמודדת עם אתגרים המובנים בעצם קיומה ללא כלים אשר המדע מעמיד לרשותה, הרי שומה עלינו, קל וחומר, להיערך מבעוד מועד לאתגרים של שנות האלפיים. בטוחני שאתם המופקדים על כך מודעים לאחריות הרבה המוטלת עליכם ועושים הכל בכדי לעמוד במשימה.

אני מברך אתכם, חברי האקדמיה, ובאמצעותכם את כלל קהילת אנשי המדע בארץ ומאחל לכולנו שמפעליכם ישגו ויפרחו.